

kurtarılabilecek türler

Van Kedisi

Suyla oynamayı, hatta yüzmeyi seven bir kedi olabilir mi? Belki şaşıracaksınız; çünkü suyu seven bir kedi türü var; hem de bizim ülkemize özgü bir tür. Bütün dünya onu Van kedisi olarak biliyor. Ona "Türklerin yüzen kedisi" de diyorlar. Kendi isteğiyle suda yüzmeyi ve suyla oynamayı seven tek kedi türü o. Van kedisinin özellikleri yalnızca suyu sevmesiyle bitmiyor. Yazımızda tüm bunlara değineceğiz. Ancak onlarla ilgili olarak bilmemiz gereken en önemli nokta, soylarının tükenmekte olduğu.

Van kedilerinin sayıları gün geçtikçe azalıyor. Ama bu konuda önlemler alınmamış değil. Örneğin, Van'daki 100. Yıl Üniversitesi'nin, "100. Yıl Van Kedisi Araştırma Merkezi" adında bir birimi var. Burası, Van kedilerinin hem hastanesi hem de soylarının devamı için çalışmaların yürütüldüğü bir bilim merkezi. Tüp kedi projesinden tutun da, kedilerin kemik gelişiminin saptanmasına, böylece çiftleşme dönemlerinin belirlenmesine, melezleşmelerinin önlenmesine kadar birçok konuda araştırmalar sürdürülüyor burada. Umarız bu örnek etkinlik daha geniş kapsamlı olur; merkezde yapılan çalışmalar hedefine ulaşır ve Van kedilerinin azalan sayıları hızla artmaya başlar. Ama bunun yanında konuyla ilgili olarak, bizlere düşen görevler de var. Örneğin, Van kedilerinin Van ilimizin sınırları dışına çıkarılmaması gerekiyor. Tıpkı Kangal köpeklerimizin Sivas ilimizin dışına çıkarılmaması gibi. Çünkü bu hayvanların doğal yaşam ortamları o bölgeler. O halde bu hayvanların yaşamaları, türlerini devam ettirebilmeleri için

yaşayan ve bakımımıza gereksinimi olan, herhangi bir kedinin yavrularına evimizi açabiliriz. Ya da sokak hayvanları konusunda çalışmalar yapan derneklerle, vakıflarla, belediyelerle bağlantı kurarak bir hayvan edinebiliriz. Ama diyelim ki, bir nedenle bir Van kedisiyle birlikte yaşıyoruz. Bu durumda da, kedisimizin soyunun devamını sağlama adına, onun kendi cinsinden kedilerle çiftleşmesine ortam yaratmamız gerekiyor. Çünkü her tür kendi türüyle çiftleştiğinde soyuna özgü özelliklerini sürdürebiliyor. Bu konuda biraz önce sözünü ettiğimiz 100. Yıl Van Kedisi Araştırma Merkezi, Van ilimiz dışında bulunan Van kedileri için de danışmanlık hizmetleri veriyor. Şimdi gelin, Van kedilerinin özelliklerini birlikte öğrenelim.

Van kedisinin göze çarpıcı özellikleri saymakla bitmez desek hiç de abartmış olmayız. Tüyleri, gözleri, patileri, kuyruğu, kulakları, huy ve davranışlarıyla özel bir hayvan o. Zaten Van

hepimizin bilinçli davranması gerekiyor. Unutmayalım ki süreç içerisinde, ölüm, kayıp ve kaçırma gibi nedenlerle Van kedilerinin sayısında neredeyse % 90'lara varan bir azalma oldu.

Peki, ne yapabiliriz ya da nelere dikkat edebiliriz? Bir kediyle birlikte aynı evi paylaşmaya ailece karar verdiğimizde, evcil hayvan satışı yapan bir mağazaya gidip, oradan Van kedisi satın almamızın doğru bir davranış olmadığını anımsamamız gerekiyor. Çünkü mağazasında bir Van kedisi, Kangal köpeği ya da Sibiry kurdu vb. satan kişiler, bu hayvanları yasal olmayan yollardan elde ediyorlar. O hayvanlar daracık kafeslerde, kötü koşullarda getiriliyor ve yaşatılıyorlar. İnsan olmamızın en önemli ayrıcalıklarından biri olan ahlaki sorumluluğumuzla bu hayvanları satın almamız gerek. Bunun yerine sokağımızda

Van kedilerinin kendilerine özgü, onlara ayrı bir değer kazandıran davranışları var. Bu kediler her şeyden önce zeki ve enerjikler.

Bazı davranışları nedeniyle onlara "eşsiz kediler" diyebiliriz. Bu davranışlar neler mi? Örneğin küçük nesnelerle oynamayı çok severler. Onlara oyun sırasında attığınız bir topu tekrar atmanız için size geri getirirler. Hışırdayan kâğıt sesine tepki verirler. Merdivenleri hızla tırmanabilirler. Oldukça ilginç; ama suda koşabilirler.

kedisini tanımladığımızda bunu hemen anlayacağız: Yere sürünecek kadar uzun, beyaz, ipeksi kürküyle, uzun vücut yapısıyla, puma gibi yürüyüşüyle, Hitit aslanının kuyruğuna benzeyen uzun ve kabarık kuyruğuyla, gözlerindeki değişik renklerle, zekâsı, çevikliğiyle tanınan bir kedi cinsi o. Bu özelliklerinin yanısıra Van kedisi diğer bütün kedilerin ortak özelliği olan, temizlik, oyun, aşırı bağımsızlık, avcılık özelliklerini de taşıyor.

Van kedilerinde erkeklerin vücut ağırlığı ortalama 3,5 kg, dişilerinse 3 kg. Ama 6 kg., hatta bunu aşan ağırlıkta Van kedileri de var. Bu durumda Van kedilerinin iri olduklarını söyleyebiliriz. Vücutları uzun ve kaslı bir yapıda, ayrıca iri kemikliler. Oldukça uzun kuyrukları var. Öyle ki, Van kedileri bu uzun kuyruklarını uyurken bile denetlemekte zorluk çekiyorlar! Bu nedenle uyurken, başlarını kollarının üzerine koyup, kuyruklarını altlarına alıyorlar. Tüylerindeki iki renklilik Van kedisinin zaman zaman görülen özelliklerinden. Renk dağılımı vücudunun bazı bölgesinde yoğunlaşabiliyor; ya kulaklarının çevresinde, ya kuyruğunda. Ama bazen vücudunda da renklenme olabiliyor. Bir başka özellikleri de arka patilerinin öndekilerden daha uzun olması.

Van kedisi deyince birçoğumuzun aklına hemen göz yapısı ve göz rengi geliyor. Gözleri kocaman yuvarlak biçimleriyle yüzdeki yerini almış. Gözlerin rengine gelince: Bazılarının gözleri sarı ya da mavi, bazılarının da her bir gözü farklı renkte. Biri sarı, diğeri mavi ya da yeşil.

Kocaman, geniş pembe kulaklara sahip Van kedisi. Kulaklarda dibe doğru bir yuvarlaklık hemen göze çarpıyor. Bazen yavruların iki kulağı arasında bir-iki siyah benek görülebiliyor. Bu benekler genellikle bir iki ay içinde ya kayboluyor, bazen de siyah kıllar şeklinde kalabiliyorlar.

Van kedileri diğer evcil kediler gibi bahar ve yaz aylarında çiftleşme dönemine giriyorlar. Gebe kalan anne kedilerin ortalama 4 yavruları oluyor. Gebelik süresiye 59 gün. Yeni doğanların kapalı

gözleri 10. günde açılıyor. Anne kedi yeni doğan yavrusunu yalayarak temizliyor ve hemen emziriyor. Yavru, annesini 3-4 ay emebiliyor. Ama sürpriz durumlar da yok değil. Örneğin, arkadaşımın Elma adındaki kedisinin ilk yavrularından olan İbiş, aylar sonra doğan kardeşi Osman'ı kıskanıp, koskoca bir kedyken, (yedi aylıkken) Elma'yı yeniden emmeye başlamıştı! Elma da, biraz homurdanarak da olsa bu duruma izin vermişti. Anlayacağınız, kedilerin dünyasındaki kardeş kıskançlıkları bizimkinden pek de farklı değil.

Gülğün Akbaba